

HOOFDSTUK 31 -

ZELFBESCHERMINGSBEWIND

1. Wat is het?

Na een overlijden komen al uw bezittingen bij uw erfgenamen terecht. Kunnen uw erfgenamen het nagelaten vermogen echter wel zelf beheren?

Zo kunnen er gemakkelijk problemen ontstaan als uw vermogen rechtstreeks bij jonge kinderen rechtkomt.

Vanaf 18-jarige leeftijd zijn kinderen meerderjarig. Als zij dan kunnen beschikken over een erfenis, mogen zij zelf weten wat zij met dit nagelaten vermogen doen en mogen zij alles zelf gaan beheren.

Het is vervolgens maar de vraag of zij daar wel toe in staat zijn en of zij verstandig met het nagelaten vermogen om kunnen gaan. Zo zou het best kunnen dat uw met veel pijn en moeite opgebouwde vermogen snel opgaat aan dure auto's, vakanties of andere niet altijd verstandige uitgaven.

Ook kan het zijn dat één van uw kinderen als gevolg van zijn gezondheidstoestand tijdelijk of misschien wel nooit in staat is om het nagelaten vermogen helemaal zelfstandig te beheren. Daarom kan het heel verstandig zijn om een 'testamenteir bewind' in te stellen om uw kinderen tegen zichzelf te beschermen of om te voorkomen dat anderen misbruik zouden kunnen maken van de toestand van uw kinderen. Zo'n bewind wordt ook wel 'zelfbeschermingsbewind' genoemd.

Het geërfde vermogen wordt afgescheiden gehouden van het eigen vermogen van uw kind en door de bewindvoerder beheerd. Als u een zelfbeschermingsbewind heeft ingesteld, wordt het nagelaten vermogen beheerd door de bewindvoerder.

Alleen voor het gewone onderhoud van zaken die tot de nalatenschap behoren of voor dingen die niet uitgesteld mogen worden, mag uw kind zelf zorgen. Voor alle andere zaken heeft het kind de toestemming of de medewerking nodig van de bewindvoerder. De bewindvoerder bepaalt dus wat er gebeurt.

Soms heeft de bewindvoerder ook de toestemming nodig van uw kind; bijvoorbeeld als hij bepaalde zaken die tot het geërfde vermogen behoren, wil gaan verkopen.

Wil uw kind die toestemming niet geven, dan is de machtiging van de kantonrechter nodig.

2. Hoe doet u het correct?

Benoeming bij testament

Zelfbeschermingsbewind is een vorm van testamentair bewind. U moet dus verplicht naar een notaris om dit bij testament te regelen. Er wordt dan een bewind ingesteld in het belang van uw erfgenamen.

Richtlijnen bewindvoerder

Het is verstandig om de bewindvoerder in het testament zo veel mogelijk aanwijzingen te geven hoe hij het door uw kind geërfde vermogen moet beheren.

Moet hij het vermogen zo veel mogelijk in stand laten of mag hij bijvoorbeeld wél geld ter beschikking stellen aan uw kind als dit nodig is voor een studie of voor het starten van een onderneming?

Het kan nuttig zijn om de bewindvoerder hier een zekere vrijheid in te geven, omdat omstandigheden nu eenmaal snel kunnen veranderen.

Leg in het testament de taken en de bevoegdheden van de bewindvoerder zo volledig mogelijk vast. Zo weten na uw overlijden uw kinderen, maar ook de bewindvoerder, precies waar ze aan toe zijn.

Aansprakelijkheid bewindvoerder

De bewindvoerder moet vanzelfsprekend rekening en verantwoording afleggen over het gevoerde beheer aan de erfgenamen. Anders zou hij zelf kunnen profiteren van het door hem beheerde vermogen.

Als de bewindvoerder de zaken slecht beheert, kan hij aansprakelijk gesteld worden voor de veroorzaakte schade.

Regel in het testament wanneer de bewindvoerder wel of niet aangesproken kan worden. Het zou niet goed zijn om de bewindvoerder altijd verantwoordelijk te houden voor gewone waardedalingen of voor achteraf tegenvallende beleggingsresultaten.

Loon van de bewindvoerder

Als u niets regelt in het testament, dan is het loon van de bewindvoerder in de wet geregeld.

Dit loon bedraagt dan jaarlijks 1% van de waarde aan het einde van het jaar van het onder bewind staande vermogen.

In het testament kunt u daarvan afwijken en het is natuurlijk veel beter om het loon exact vast te leggen.

U kunt ook bepalen dat de bewindvoerder geen loon in rekening mag brengen en dat hij alleen vergoeding kan vragen voor de gemaakte onkosten.

Dit komt vaak voor als u uw echtgenoot of partner na het overlijden tot bewindvoerder benoemt.

3. Wat zijn de voordelen?

Deskundige en vertrouwde begeleiding van de erfgenamen

De erfgenamen worden bij het beheer van het geërfde vermogen gedurende een kortere of langere periode begeleid door een door u bij leven aangewezen vertrouwenspersoon.

U voorkomt dat uw kinderen de nalatenschap verbrassen of dat zij niet verstandig omgaan met het geërfde vermogen.

Ook voorkomt u dat anderen misbruik maken van de geestelijke toestand of goedgelovigheid van uw erfgenamen.

Verhaal van schuldeisers

Het vermogen dat onder bewind staat, blijft afgescheiden van het privévermogen van uw erfgenamen.

Privéschuldeisers kunnen daarom geen verhaal halen op het vermogen dat onder bewind staat. Zij zullen moeten wachten tot het bewind eindigt en dit zou wel eens lang kunnen duren.

Bewind is ook mogelijk over een gedeelte van de nalatenschap

Het kan best zijn dat u het niet nodig vindt dat de bewindvoerder de hele nalatenschap namens de kinderen gaat beheren.

In uw nalatenschap kunnen sommige zaken zitten die bij het beheer extra aandacht verdienen, zoals ondernemingsvermogen, een huis of een effectenportefeuille. U kunt dan in het testament bepalen dat het bewind alleen komt te rusten op de door u aangewezen zaken.

De andere zaken kunnen dan gewoon beheerd worden door uw erfgenamen zonder hulp van de bewindvoerder.

4. Wat zijn de nadelen?

Het kan best zijn dat uw kinderen niet blij zijn met de benoeming van een bewindvoerder omdat zij zo maar weinig inspraak hebben in het beheer van het nagelaten vermogen.

Ze worden nog een tijdlang in de gaten gehouden.

U kunt het bewind echter zo regelen dat uw kinderen zich bijna niet kunnen verzetten tegen de regeling in het testament.

5. Extra tips

Bewind en bedrijfsopvolging

Het overlijden van de ondernemer zal vaak een grote invloed hebben op het voortbestaan van de onderneming. De drijvende kracht van de onderneming is weggefallen. Als de onderneming in de vorm van een BV wordt gedreven, blijven wel alle tot de onderneming behorende vermogensbestanddelen bij elkaar, maar de persoonsgebonden goodwill valt weg na het overlijden.

Als de onderneming drijft op de persoonlijke kracht en leiding van de ondernemer, zoals binnen het familiebedrijf vaak het geval is, ontstaan er gemakkelijk problemen. Niet alle erfgenamen zijn evenzeer betrokken bij de onderneming. Een bewind kan dan zeer nuttig zijn om het bedrijf te redden.

Er zijn volop mogelijkheden. Zo kunt u de aangestelde bewindvoerder opdracht geven om:

- het beleid van de onderneming al dan niet tijdelijk te blijven bepalen;
- de bedrijfsopvolgers al dan niet tijdelijk te begeleiden bij het beheer van de onderneming;
- de spelregels m.b.t. de opvolging te bepalen, indien nog niet duidelijk is wie de onderneming over moet nemen;
- een ongewenste beëindiging van de onderneming door de opvolger te voorkomen.

Wel is het nodig om een bewindregeling flexibel te houden, zodat de bewindvoerder ook met gewijzigde omstandigheden rekening kan houden en zijn beleid zo nodig bij kan stellen.

Door een testamentair bewind in te stellen en dit bewind aan strikte regels en richtlijnen te onderwerpen, kan de zeggenschap van de onderneming worden losgekoppeld van de financiële gerechtigheid daartoe.

Zo is het mogelijk om juist de bedrijfsopvolger tot bewindvoerder te benoemen en hem of haar op die manier de sterkste rechten te geven, terwijl de overige erfgenamen wel meedelen in de waarde of de opbrengsten van de onderneming.

Omdat belangenverstrengeling moet worden voorkomen, is maatwerk vereist. Soms is een externe scheidsrechter nodig.

Opvolging van de bewindvoerder

U moet er wel rekening mee houden dat de aangewezen bewindvoerder uiteindelijk altijd kan besluiten om zijn benoeming na uw overlijden niet te aanvaarden.

U kunt hem daartoe nu niet verplichten. Ook kan het zijn dat de aangewezen persoon bij uw overlijden zelf niet meer in leven is of niet meer in staat is om als bewindvoerder op te treden. Het is dan goed om al meteen na te denken over een vervanger, een soort reservebewindvoerder.

Als u zelf geen vervanger heeft geregeld, wijst de kantonrechter een of meer bewindvoerders aan op verzoek van de erfgenamen, de executeur of andere belanghebbenden.

Familieid of professional

De benoemde bewindvoerder heeft veel rechten maar ook veel verplichtingen. Zo zou hij aansprakelijk gesteld kunnen worden als hij de nalatenschap niet goed beheert.

Als het gaat om een ingewikkelde nalatenschap die namens uw kinderen beheerd moet worden, zou u ervoor kunnen kiezen om in plaats van een familieid of kennis een professionele bewindvoerder te benoemen.

In ieder geval moet de aangewezen persoon deskundig zijn en volledig betrouwbaar.

6. Wanneer is dit een goede strategie?

In welke gevallen is het instellen van een zelfbeschermingsbewind onder meer een goede strategie?

- Wanneer u vindt dat uw kinderen na hun 18^e jaar nog verder begeleid moeten worden bij het beheer over het geërfde vermogen.
- Wanneer uw kinderen om wat voor reden dan ook zelf niet in staat zijn om het geërfde vermogen goed te beheren.
- Wanneer uw kind schulden heeft en u niet wilt dat schuldeisers zich na uw overlijden gaan verhalen op het geërfde vermogen.
- Wanneer het gaat om een complex vermogen (bijvoorbeeld om ondernemingsvermogen).

7. Hoeveel kost het?

Omdat een zelfbeschermingsbewind alleen bij testament kan worden ingesteld, moet u altijd naar een notaris om dit te regelen. Bovendien kan het instellen van een bewind maatwerk zijn. Dit brengt vanzelfsprekend kosten met zich mee. Het kan zijn dat u toch een testament op wilt laten maken om andere dingen te regelen, bijvoorbeeld omdat u wilt afwijken van de wettelijke vererving. In zo'n testament kunt u dan ook een zelfbeschermingsbewind instellen.